

Kurt Landau

Den spanska revolutionen 1936 och den tyska revolutionen 1918-19

Föreliggande text, som skrevs av Landau under pseudonymen Wolf Bertram, gavs ut på spanska i Barcelona i mars 1937 av POUM:s förlag Editorial Marxista.¹

Enligt den redaktionella inledningen var avsikten med skriften ”att ta hjälp av utländska kamrater vid studiet av de problem som den spanska revolutionen står inför”, och den skulle föreläggas de utländska deltagarna vid den internationella konferens som var planerad att äga rum i Barcelona. Några av ombuden, t ex Willy Brandt, hade redan anlänt när Majdagarna² resulterade i att POUM olagligförklarades, vilket satte stopp för hela företaget.

Landau blev själv ett av offren för den förföljelse stalinisterna igångsatte mot POUM:s anhängare, i synnerhet de som var utlänningar: han fängslades och mördades.³

Falska omdömeskriterier

Den spanska revolutionen, den största händelsen sedan perioden 1917-1918, har en enorm betydelse, inte bara för Spaniens framtid, utan för hela den internationella arbetarrörelsen. Tre år efter att den tyska arbetarklassen, den mäktigaste i Europa, led nederlag utan strid, visar Spanien återigen vilken kreativ energi och vilket gränslöst hjältemod arbetarklassen besitter. Låt oss inte glömma att det under de mest bittra åren efter den tyska katastrofen 1933, fanns inte så få som kom att tvivla på möjligheten av socialismen och t o m på arbetarklassens historiska mission (Souvarine).

Kontrasten mellan Tyskland 1933 och Spanien 1936 är så slående att många som är vana att bedöma händelser genom abstrakta snarare än historiska kriterier leds till att dra falska och farliga slutsatser. De betraktar den tyska arbetarrörelsen som ett historiskt faktum i motsättning till den spanska arbetarrörelsen. De förkastar inte bara det som var dåligt i Tyskland, utan hela den tyska arbetarrörelsen. Samtidigt gör de den spanska proletära revolutionen en björntjänst genom att idealisera den snarare än att lära av den. Riktiga revolutionärer är inte lyriska diktare, utan kritiska och progressiva deltagare i den proletära revolutionen.

Det är meningslöst att jämföra 1933 med 1936. Vi kan inte jämföra en situation som är uppåtående, som den i juli i Spanien, med den sista perioden av en revolution som är på tillbakagång och besegrad, dvs man kan inte jämföra med händelserna 1933 i Tyskland. Man kan inte isolerat betrakta händelserna 1933 och jämföra dem med julirevolutionen i Spanien, man måste betrakta de två revolutionerna i sitt sammanhang och jämföra dem. Vi bör begränsa oss till att jämföra början av den socialistiska revolutionen i de båda länderna, och dra ut bestämda slutsatser om de bådaskaraktär.

Men i så fall bör vi endast studera revolutionen i november 1918 i Tyskland, dvs den period då proletariatet störtade den gamla regimen, men inte grep statsmakten, och därmed gjorde det möjligt för den första konsolideringen av det borgerliga samhället.

¹ POUM står för *Partido Obrero de Unificación Marxista*, ett antistalinistiskt revolutionärt arbetarparti, med huvudsaklig förankring i Katalonien.

² Om majdagarna i Barcelona, se t ex [Majstriderna i Barcelona](#) (skrift från spanska anarkosyndkalisterna 1937), [Hyllning till Katalonien](#), av George Orwell (utdrag), och [Spanska inbördeskriget: Revolution och kontrarevolution](#) av Burnett Bolloten (utdrag).

³ För en biografisk skiss över Kurt Landau, se [Hans Schanfrank: Kurt Landau](#) (på engelska) från tidskriften *Revolutionary History* Vol.4 Nos.1 & 2

Julirevolutionens klasskaraktär

Den Kommunistiska internationalens politiska urartning tvingar oss att än en gång klargöra en fråga som egentligen var löst för länge sedan både i teorin och praktiken – frågan om karaktären på såväl julirevolutionen 1936 [i Spanien] som novemberrevolutionen i Tyskland. Alla vet att stalinismen anser att julirevolutionen var en demokratisk revolution, vars enda mål var att skapa en borgerligt-demokratisk republik. Enligt den stalinistiska tolkningen av historien var juliupproret 1936 direkt knutet till den borgerligt demokratiska revolutionen i april 1931. Juli hade till uppgift ”att fortsätta arvet från 1931, och en gång för alla konsolidera republiken”.

Det är sant att revolutionen i juli 1936 och den i april 1931 hade gemensamma målsättningar: båda ställdes inför de olösta problem som hörde till den borgerligt demokratiska revolutionen, främst de nationella, agrara och religiösa frågorna. I båda revolutionerna var det de proletära massorna som utgjorde revolutionens drivkraft. Men trots dessa gemensamma drag finns det en grundläggande skillnad – i april 1931 hamnade ledningen för revolutionen i den liberala bourgeoisins händer, eftersom den överväldigande majoriteten av de revolutionära massorna – arbetarklassen, bönderna, medelklassen och de förtryckta nationella minoriteterna – då fortfarande trodde att den liberala bourgeoisin kunde och ville lösa den demokratiska revolutionens frågor. Detta massornas politiska förtroende för borgarklassens ledning utgjorde ett oöverstigligt hinder som stod i vägen för en omedelbar övergång från aprilrevolutionen till en socialistisk revolution. Stalinisterna, med sina i denna situation galna paroller ”Ned med Republiken! Länge leve proletariatets diktatur!”, kolliderade med denna känsla, och krossades oundvikligen.

Det krävdes ett halvt årtionde av den mest förbittrade klasskamp, de mest skamliga kompromisser från bourgeoisins sida, det asturiska proletariatets isolerade och heroiska resning, och slutligen sammanbrottet för folkfrontens illusioner mellan februari och juli 1936, för att det spanska proletariatet skulle inse att, inför hotet från kontrarevolutionen kunde republiken inte överleva som en borgerligt-demokratisk republik, utan bara som en socialistisk republik. Den demokratiska revolutionen uppgifter kunde inte genomföras av borgarklassen, utan endast under arbetarklassens ledning.

Denna lärdom har stått klar för oss revolutionära marxister alltsedan proletariatets första oberoende resning i juni 1848 i Paris. Det som Marx skrev till de tyska arbetarna 1850, trängde under åren 1931 till 1936 djupt in i medvetandet hos de spanska arbetarna. Marx gav de tyska arbetarna rådet att föra kampen självständigt, att skapa klassorgan som var oberoende av den segrande liberala bourgeoisin, och att fortsätta revolutionen, dvs den permanenta revolutionen.⁴ Det spanska proletariatet insåg behovet av att ta ledningen i revolutionen och samtidigt lösa revolutionens demokratiska uppgifter och påbörja samhällets socialistiska omvandling.

De spanska anarkisterna största historiska förtjänst består i att de har spelat en aktiv roll i revolutioneringen av arbetarklassens medvetande. Trots deras falska teoretiska uppfattningar, deltog de i juliupproret som en revolutionär kraft.

Stalinisterna, däremot, tolkade den demokratiska revolutionen 1931 som socialistisk, och den socialistiska revolutionen 1936 som borgerligt demokratisk. Om de år 1931 förföll till revolutionär äventyrlighet, så innebar deras hållning 1936 (att försvara den demokratiska republiken under en period av socialistisk revolution) att de förvandlades till en reaktionär kraft.

⁴ K. Marx, [Centralledningens hänvändelse till förbundet, mars 1850](#)

Den borgerliga och den proletära revolutionen i Tyskland

Jämfört med fem år i Spanien, gick det i Tyskland 70 år mellan de borgerliga och proletära revolutionerna. Politiskt misslyckades den borgerliga revolutionen 1848, och den politiska makten förblev i Hohenzollerns händer. Men kapitalismens frammarsch omvandlade Tyskland från en feodal till en kapitalistisk stat. Den feodala och militära Hohenzollern-monarkin kunde endast upprätthållas mot proletariatets revolutionära uppsving genom ett nära förbund mellan alla härskande klasser. Om borgarklassen, uppskrämd av den socialistiska revolutionens spöke, tog sin tillflykt i monarkins armar, på samma sätt som den gjorde i Paris 1848, måste å andra sidan samhällets feodala toppfigur underkasta sig ekonomins hårda lagar och sluta en överenskommelse med borgarklassen, den ekonomiskt dominerande klassen.

Trots borgarklassens nederlag år 1848, blev Tyskland en borgerlig stat, där feodalismen var en kvarleva snarare än ett kännetecken för samhällets härskande klass. Det faktum att det borgerliga samhället behöll sina feodala parasiter bestämde den tyska borgarklassens politiska karaktär. Även om den dominerade samhället ekonomiskt, tillerkändes den endast en del av statsmakten. Den var inte bara icke-revolutionär i förhållande till monarkin, den uppfattade inte ens denna som förtryckande. Detta visade sig tydligt efter kriget 1870-1871, eftersom endast proletariatet bekämpade monarkin.

I England och Frankrike, å andra sidan, stater som hade genomfört demokratiska revolutioner under 1600- och 1700-talen, bildades demokratiska masspartier som samlade en stor del av småbourgeoisin. I Tyskland, däremot, uttryckte socialdemokratin före kriget både massornas demokratiska strävanden och det moderna proletariatets särskilda mål.

Socialdemokratin motsättningar under förkrigsperioden

Under monarkin ledde denna dubbla funktion till att det växte fram en stor borgerligt-demokratisk flygel, som delvis utgjordes av arbetararistokratin, men även av demokratiska småborgerliga element. Trots det faktum att Tyskland hade blivit en modern stat under artonhundratalets sista tredjedel, trots utvecklingen av de sociala och ekonomiska förutsättningarna för en proletär socialistisk revolution, trots polariseringen av krafterna på den politiska arenan (mellan feodala rester och kapitalismen å ena sidan, och proletariatet å den andra) såg ändå, innan kriget 1914-1918, den överväldigande majoriteten av de tyska socialisterna den proletära socialistiska revolutionen som en fråga för en avlägsen framtid.

Högerflygeln, som består av den mäktiga fackliga byråkratin och majoriteten av parlamentarikerna, var inte bara reformistisk med avseende på den etablerade sociala ordningen, utan även med avseende på det våldsamma styre som för länge sedan hade blivit en borgerlig monarki. Den centristiska flygeln i den tyska socialdemokratin före kriget, Bebel, Haase och Ledebour, var lika djupt engagerade för arbetarklassen sak som Vaillant och Jaurès i Frankrike, men de hade inga verkligt revolutionära internationalistiska uppfattningar, eftersom de bara kunde utvecklas under den socialdemokratiska Internationals fredliga omständigheter före kriget. Deras tänkande var begränsat till en nationell ram, och som Trotskij med rätta konstaterade berodde centristernas övergång till socialpatriotism under kriget huvudsakligen på deras övertygelse om att alla nödvändiga villkor för socialismen fanns inom de egna ländernas gränser. För Vaillant och Guesde var det demokratiska Frankrike, med sina revolutionära traditioner och sitt hjältemodiga och intelligenta proletariat, speciellt utrustat för att uppnå socialismen, för de tyska reformisterna och centristerna var det deras eget "fosterland" med sin moderna kapitalistiska ekonomi, sitt kraftfulla proletariat, och sina starka fackliga organisationer.⁵

⁵ L. D. Trotskij, [Tredje internationalen efter Lenin](#), Rättviseböcker 2010, s. 59-64 (avsnittet "Teorin om socialismen i ett land som en rad patriotiska misstag", sidhänvisningen gäller tryckta upplagan).

Varför ett revolutionärt parti inte kunde uppstå i Tyskland före kriget

Den revolutionärt marxistiska strömningen var svag i förkrigstidens tyska socialdemokrati, och politiskt varken homogen eller mogen. Under Rosa Luxemburgs ledning utvecklades den ideologiskt i kampen mot centristerna, reformisterna och revisionisterna, och när väl kriget bröt ut blev det tydligt att den samlade alla verkligt revolutionära internationalister bland socialdemokraterna.

Men i Tyskland var socialdemokratins vänsterflygel före kriget bara en åsiktsströmning, inte en organiserad politisk kraft med en klar uppfattning om sina egna revolutionära uppgifter. Partienheten betraktades som helig. I denna avgörande fråga gav den vika för den starka rådande känslan hos det tyska proletariatet, som i socialdemokratien såg sitt eget klassparti. Vi får inte glömma att den tyska socialdemokratien, ända tills den splittrades på frågan om kriget, även av de ryska bolsjevikerna betraktades som ett revolutionärt parti, oavsett deras allvarliga kritik. Förräderiet den 4 augusti var ytterst omskakande för Lenin.

Den tyska revolutionära vänstern kan endast förstås mot bakgrund av de särskilda omständigheter som rådde före kriget. Stalins karakteristik av och historiska bedömning av den tyska vänsterns uppgifter, såsom han framställde dem i sin berömda diskussion med Slutskij 1930, accepterades av många kommentatorer, inklusive av de som förkastade Stalin politiskt och teoretiskt, men led av samma dogmatiska och ohistoriska tänkande som utmärker stalinismen.

Likväl var hans karaktäristik helt otidsenlig. I ljuset av erfarenheterna från perioden av krig och revolution 1914–1923, verkade den tyska vänstern vara halvhjärtad, vacklande och halvt-om-halvt centristisk. 1930 klagade Stalin:

Men vad kunde Lenin, vad kunde bolsjevikerna göra, då vänstersocialdemokraterna i Andra internationalen och framför allt i den tyska socialdemokratien utgjorde en svag och föga mäktig grupp, som ej var organisatoriskt utformad och ej ideologiskt rustad, som t. o. m. var rädd för att uttala ordet ”brytning”, ”splittring”?⁶

Den ryska socialdemokratien splittrades i London 1903, och splittringen blev slutgiltig i Prag 1912. Det var förvisso inte fråga om att den ryska socialdemokratien bröt med Andra internationalens principer eller organisation, utan bara en mycket skarp tendenskamp inom socialdemokratien.

På grund av den nära förestående borgerligt-demokratiska revolutionen, blev den revolutionära taktikens problem inte bara partiangelägenheter, utan frågor för de revolutionära massorna. Sådana frågor som förhållningssättet gentemot liberalerna, kampen om vilket slags parti som skulle byggas, diskussionerna om förhållandet mellan den ekonomiska och den politiska kampen, och mellan spontanitet och medvetenhet, kunde inte lösas i ett land med en stabil och till synes orörlig social ordning som kännetecknade Hohenzollern-monarkin före kriget, utan bara i Ryssland 1904-1914, som höll på att bryta samman och som var smittat av revolutionär jäsning.

I Tyskland handlade liknande problem, såsom kampen mot reformismen, om politisk propaganda och teoretisk diskussion, medan de i Ryssland hade blivit livsviktiga inför den annalkande demokratiska revolutionen. Det var detta, inte bolsjevikernas energi och djärvhet i motsats till de tyska vänstersocialdemokraternas ”mjukhet”, som medförde att idén om partiets heliga enighet inte kunde utvecklas i Ryssland, medan den i Tyskland uttryckte arbetarklassens känslor, passioner och tänkande. Uppenbarligen hade den tyska vänstern runt

⁶ J.V. Stalin, *Om några frågor ur bolsjevismens historia*, i *Leninismens problem*, 1951 års upplaga, s. 559. Trotskijs kommentarer i [Bort med tassarna från Rosa Luxemburg](#). En redogörelse för Stalins ingrepp i parti-historien finns in J. Barber, *Soviet Historians in Crisis 1928-32*, London 1981, s. 126-36.

Rosa Luxemburg många svagheter och gjorde allvarliga misstag. Otvivelaktigt borde de ha lärt sig av bolsjevikerna hur man ska organisera sig som en politisk tendens, i stället för att anklaga dem för att splittra den ryska socialdemokratin. Men i förkrigstidens Tyskland var skapandet av ett parti likt bolsjevikernas helt uteslutet.

Speciella karaktärsdrag hos November-revolutionen

Den ryska oktoberrevolutionen och julirevolutionen i Spanien är de sista stadierna i en demokratisk revolutionär process. De markerar övergången från den demokratiska till den mer avancerade socialistiska revolutionen. I motsats till proletära revolutioner som växer fram ur demokratiska sådana, var 1918 års novemberrevolution ett plötsligt och oberoende utbrott, och från denna synpunkt liknade den mer februarirevolutionen i Ryssland, eller den i april i Spanien, än de proletära revolutionerna i juli eller oktober. De medvetna revolutionärernas oberoende roll var relativt liten. Militära nederlag knäckte auktoriteten hos den militaristiska monarkin, vars våld förtryckte de missnöjda massorna, som var både hungriga och trötta på kriget. Militära nederlag gav upphov till ett revolutionärt massuppror, som övergick i strider med spontant våld, men som saknade de politiska krafter eller det medvetna ledarskap som krävdes för att bemästra den revolutionära störtfloden.

Reaktionära och revolutionära krafter i den tyska revolutionen

När Novemberrevolution bröt ut fanns fyra huvudkrafter inom arbetarklassen. Den anti-revolutionära tendensen inom socialdemokratin var störst. Den tog omedelbart ställning mot revolutionen och avledde, steg för steg, den revolutionära vågen. Den övergav så småningom monarkin, men var fast besluten att skydda den etablerade ordningen från "anarki och kaos". Från revolutionens allra första dagar organiserade den tyska socialdemokratin den anti-proletära borgerliga kontrarevolutionen.

I motsats till SPD:s medvetet kontrarevolutionära politik sakade det Oavhängiga socialdemokratiska partiet (USPD) helt klarhet. Dess medlemmar omfattade ett stort antal klass-medvetna arbetare, och dess ledare var beredda att i viss mån ge efter för masstrycket hellre än att bli isolerade. Men det var starkt influerat av det mäktiga SPD, vilket gjorde det helt klart att USPD med eftertryck skulle motsätta sig alla revolutionära attacker mot de borgerliga egendomsförhållandena.

USPD:s politik bestämdes av trycket från dessa motpoler. Massornas revolutionära tryck fick det att formellt förespråka socialism och en sovjetstat. SPD:s tryck fick det att föreslå att arbetarråden skulle inlemmas i en borgerligt demokratisk republik. Till slut accepterade det en koalition med SPD och krävde val av en nationalförsamling. Om SPD representerade den demokratiska kontrarevolutionens strävanden i November-revolutionen, representerade USPD, trots att det till sin sociala sammansättning var helt klart proletärt, den småborgerliga demokratins vacklan och motsättningar. När allt kommer omkring så bestäms inte karaktären av ett parti av de massorna som stöder det, utan av dess politik och dominerande idéer, som ibland återspeglar inflytandet av främmande sociala krafter.

Spartakusförbundet, som grundades av vänsterflygeln under kriget och senare blev KPD, var det mest medvetna och mogna uttrycket för proletariatets intressen under revolutionen. Det var det enda politiska parti som klart uttalade sig för att proletariatet skulle gripa makten, och för att bygga socialismen och arbetardemokrati – arbetarrådets demokrati. Men trots dess ledares enorma politiska auktoritet, framför allt Karl Liebknecht och Rosa Luxemburg, trots Leo Jogiches självuppoftande organisatoriska och konspiratoriska verksamhet, och Franz Mehrings lysande litterära och politiska verksamhet, förblev Spartakusförbundet en liten kaderorganisation under kriget och under revolutionens avgörande period – från den 18 november till upproret i januari 1919.

Om det trots detta ändå förmådde att sporadiskt påverka stora massor, berodde detta framför allt på det faktum att det samarbetade nära med de Revolutionära förtroendemännen [Revolutionäre Obleute], de självständiga organisationer som uppstod under kriget och spelade en avgörande roll under revolutionen.⁷

Trots att de var illegala tills revolutionen bröt ut, blev de genast de verkliga ledarna i fabrikerna. Men oundvikligen saknade de en klar politisk uppfattning om revolutionens natur och proletariats uppgifter. Deras roll liknade CNT:s i julirevolutionen i Spanien. Anarkosyndikalismen i Spanien och anarkokommunismen i Tyskland växte snabbt som oklara strömningar, som saknade politisk enighet. Det var inte en officiell fackföreningsrörelse utan en revolutionär strömning, som stod marxismen nära och som under revolutionen fick en anarkokommunistisk karaktär. Den hade ett stort inflytande på Spartakusförbundets vänsterflygel, och senare på den grupp som uteslöts ur KPD vid dess Heidelberg-kongress 1919, och som fortsatte med att bilda det Kommunistiska arbetarpartiet (KAPD) och Allmänna arbetarunionen (AAU). KAPD hade ett betydande inflytande inom Berlins proletariat under 1919-20. Dess kamp mot parlamentarismen och de reformistiska fackföreningarna, och dess förordande av bildandet av en ny arbetarorganisation i fabrikerna fick stöd av ett betydande antal avancerade arbetare i de viktigaste industriella centra i Berlin, Ruhr och mellersta Tyskland. Vid sin höjdpunkt hade dess fackföreningar 500 000 medlemmar, och dess beväpnade kampgrupper, ledda av Max Hölz, spelade en mycket viktig roll i upproret i centrala Tyskland i mars 1921.

Den tyska ultravänstern med sin anti-fackliga, anti-parlamentariska och anti-auktoritära politik var en variant av den anarkosyndikalism som var vanlig i de latinska länderna. Det är möjligt att den andra proletära vågen kommer att få se ett uppror som leds av denna strömning.

Rådens roll under November-revolutionen

Styrkeförhållandena mellan revolutionen och kontrarevolutionen inom proletariatet visade sig i arbetar- och soldatråden. Medan arbetarråden hade viss politisk erfarenhet, hade soldatråden absolut ingen. Småborgerliga element och bonde-element dominerade. På grund av sin politiska och organisatoriska splittring var de revolutionära arbetarstyrkorna, Spartakusförbundet, de Revolutionära förtroendemännen och de mer radikala delarna av det Oavhängiga socialdemokratiska partiet oförmögna att vinna över den stora massan av vacklande och obeslutsamma element. Reformisterna lyckades med det. Deras kontrarevolutionära politik och deras önskan om en koalitionsregering fick stöd av majoriteten av de omogna och oerfarna medlemmarna i råden.

Kontrarevolutionen började i Tyskland på grund av att de revolutionära organisationerna, som var influerade av reformisterna, frivilligt avstod från att gripa makten och nationalisera industrin. Mitt under de förtryckta massornas kraftfulla uppsving, med deras passionerade längtan efter frihet, kunde kontrarevolutionen till en början enbart agera under demokratisk flagg. När den proletära förtruppen krävde att den revolutionära arbetardemokratin borde utesluta den härskande klassen från allt deltagande i politiken, svarade kontrarevolutionen med "broderskap", "frihet" och "verklig demokrati", som inkluderade både de exploaterade och exploatörerna, arbetare och chefer, bönder och godsägare, soldater och generaler.

⁷ De Revolutionära Förtroendemännen var olagliga representanter för arbetarna i de stora nyckelindustrierna. De uppkom ur oppositionen i fackföreningarna, i synnerhet inom Metallarbetarförbundet, och ledde de revolutionära arbetarnas opposition i fabrikerna mot socialpatriotismen hos den socialdemokratiska byråkratins reformistiska förrädare. Detta utvecklades till en revolutionär politisk opposition vars betydelse låg i dess bas i nyckelindustrierna. [Författarens anmärkning]

Under den tyska revolutionen föll den överväldigande majoriteten av proletariatet till föga för illusionen att arbetarklassen på grund av sitt antal och sina mäktiga organisationer skulle kunna ge den demokratiska republiken ett socialistiskt och proletärt innehåll. Det verkade otänkbart för dem att den ruttnande borgerliga ordningen och kontrarevolutionens militära styrkor, som hade kapitulerat utan motstånd när de konfronterades med novemberrevolutionen, skulle kunna få nytt liv och kraft. När allt kommer omkring var det just detta som skedde i Tyskland, där proletariatet utgjorde mycket mer än hälften av befolkningen. Kontrarevolutionen började under reformistiskt och centristiskt inflytande, eftersom majoriteten av råden vägrade att gripa den politiska makten och krossa det kontrarevolutionära statsmaskineriet, och valde att istället inkalla en nationalförsamling. I skydd av denna majoritet ställde sig den "socialistiska regeringen" i spetsen för den borgerliga statsapparaten, och undertryckte med våld varje försök från det revolutionära proletariatet att uppnå socialism.

Men när det stod klart att det tyska proletariatet var oförmöget att gripa den politiska makten och uppnå socialismen, förlorade det sitt ledarskap över den vacklande småborgerliga massan, som när den återvänt från kriget hade väckts till politiskt liv av den proletära revolutionen, och hade drömt om en ny social ordning. När proletariatet väl insåg att den demokratiska kontrarevolutionen hade gått på offensiven försökte det, fullt av tvivel, återvinna det som hade bortslösats i november. Men det var redan för sent att rädda November-revolutionen, och för tidigt för att börja en ny, eftersom en massomgruppering till vänster endast kunde ske som ett resultat av massornas erfarenheter av den demokratiska kontrarevolutionen. Därför slutade upproret i januari 1919, trots dess hjältemod, i nederlag för det unga kommunistpartiet och dess ledare Luxemburg och Liebknecht, som ett otåligt och vacklande avantgarde hade pressat in i en förfelad aktion.

Slutet för den första proletära revolutionen i Tyskland

De som kritiserat det tyska proletariatet med katastrofen i mars 1933 som måttstock och dragit slutsatsen att det tyska proletariatet inte är revolutionärt, eller att marxismen är värdelös, bör studera den tyska revolutionens tragiska och heroiska historia. Från november 1918 till upproret i januari 1919, var det tyska revolutionära avantgardet engagerade i en desperat kamp, full av uppoffringar, för att försöka hindra det borgerliga samhället från att återupprättas. Tusentals arbetare dog, och blomman av förtruppen mördades, inklusive Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht och Leo Jogiches. Januari-upproret följdes av München-kommunen, där revolutionära marxister som Eugene Leviné och framstående anarkister som Gustav Landauer dog.

Därefter kom Kapp-kuppen, en generalrepetition för en feodal kontrarevolution, som syftade till att förstöra den borgerliga demokratin. Än en gång, som i november 1918, reste sig hela proletariatet och besegrade den militaristiska kontrarevolutionen. Än en gång försökte förtruppen att föra revolutionen framåt för att gripa den politiska makten, och än en gång krossades den i ett fruktansvärt och blodigt inbördeskrig genom den demokratiska kontrarevolutionen som leddes av det tyska socialdemokratiska partiet. Kapp-kuppen följdes av upproret i mellersta Tyskland 1921, en av den tyska revolutionens blodigaste episoder.

Slutligen kom 1923. Då vi var nära en proletär seger: ledningen i Komintern och i det tyska kommunistpartiet (Brandler) var förvisso ansvariga för att revolutionen ströps redan vid födseln. Men även när den befann sig i nedgång, var den första tyska revolutionen 1918-1923 förmögen till bedrifter som det heroiska upproret av en liten minoritet i Hamburg.

Den borgerliga republikens bankrutt

Under den nya fasen av relativ kapitalistisk stabilitet som varade till 1929 var det tyska proletariatet försvagat av fem års inbördeskrig. En andra revolution var möjlig först när krisen gav

upphov till nya strider. Nya revolutionära situationer uppstod, men förhållandena var mycket svårare än under novemberrevolutionen.

Medan småbourgeoisin 1918 med förtröstan hade tagit ställning för proletariatet, var arbetarklassen 1923 djupt desillusionerad och övergav den politiska arenan, och under 1922-1923 gick en stor del av småbourgeoisin över till fascismen.

Reformistiska strömningar inom arbetarklassen stärktes av den förbättrade ekonomiska situationen under de fem år som följde på krisen 1923, liksom de demokratiska konservativa och borgerliga demokratiska strömningarna i medelklassen. Men 1929 bröt krisen ut med oöverträffad våldsamhet, och när massorna gick till aktion trädde småbourgeoisin och bönderna fram som fiender till arbetarklassen och kastade sig i armarna på fascisterna.

Om det revolutionära proletariats strategi i en sådan situation hade kunnat förena hela arbetarklassen, och därmed framstå som den enda lösningen för viktiga delar av småbourgeoisin, skulle den nya proletära revolutionen inte ha blivit spontan och primitiv, som i november. Om å andra sidan, det revolutionära proletariatet, på grund av den kommunistiska partiledningens oförmåga, inte förmådde lösa denna uppgift, då skulle den fascistiska kontrarevolutionen först besegra det isolerade avantgardet och sedan proletariatet i sin helhet. På grund av det reformistiska förräderiet och stalinismens reaktionära småborgerliga politik var det just detta som hände.

Det revolutionära proletariatet var isolerat från de arbetande massorna, och krossades i februari 1933 utan försök till det minsta motstånd. Det var först under den terror som därefter utlöstes som hjältemodet hos hundratusentals fängslade och torterade manifesterade det tyska proletariats stora revolutionära och moraliska styrka, även när det hade blivit lurat, förrätt, och besegrat.

Oktoberrevolutionen i Asturien, bryggan mellan April- och Juli-revolutionerna

Oktoberresningen [1934] i Asturien inträffade mellan den demokratiska April-revolutionen [1931] och den socialistiska revolutionen i juli [1936]. Alla frågor som julirevolutionen tog itu med eller löste, stod för första gången på dagordningen under oktoberresningen. Oviedo-kommunen kunde inte ha skapats utan en förståelse för behovet av att alla arbetarorganisationer i Asturien stod enade i kampen.

Oktoberrevolutionen i Asturien skapade revolutionskommittén, den nya formen av makt, som i julirevolutionen uppstod i hela Spanien. Där arbetarna var organiserade i olika politiska partier, tog kommittén form av en allians av alla arbetarpartier och fackföreningar. Där en enda arbetarorganisation dominerade, var kommittén det lokala verkställande organet för alla revolutionära organisationer. I otaliga utspridda byar, där det inte fanns någon revolutionär organisation, bildades kommittéerna av bönder kända för att vara anti-fascister, eller fiender till kyrkan.

Den revolutionära milisen med dess valda ledare uppstod under den heroiska oktobermånaden i Asturien och under kampen i Oviedo. Den visade för första gången att den spanska arbetarklassen inte bara förmådde påbörja bygget av en ny social ordning och skapa en ny revolutionär politisk auktoritet, utan också att den hade förmågan att försvara den med vapen i hand.

Lärdomarna av oktoberhändelserna i Asturien medförde förändringar i medvetenheten hos de spanska arbetarna och deras revolutionära organisationer, vilket visade sig i allt sitt djup och sin bredd för första gången i juli. Årtionden av en tradition med isolerade och lokala revolutionära aktioner begravdes slutligen i oktober då Asturien lärde det spanska proletariatet att den moderna borgerliga staten besitter förmågan till det mest koncentrerade organiserade

våld som någonsin existerat. Arbetarklassen såg att nederlaget var oundvikligt om den borgerliga staten kunde koncentrera sina väpnade styrkor.

Detta var dock möjligt endast om revolutionen inte generaliserades till dra in hela landet och alla exploaterade människor. Men en sådan fullständig revolution är möjlig endast genom en allians av alla arbetarklassens krafter, såväl som massan av småbourgeoisin och bönderna. En sådan allians kommer endast vara effektiv om arbetarklassen under kampen förmår centralisera alla dessa krafter och skapa en revolutionär disciplin, som riktas mot kontrarevolutionens disciplinerade och centraliserade krafter.

Alliansen mellan proletariatet med de icke-proletära arbetande skikten av befolkningen, särskilt de små och medelstora bönderna, finner sitt mest fulländade uttryck i kämpande revolutionära organisationer, såsom Kommunen 1871, råden i den ryska revolutionen, och de kommittéer som bildades för första gången i Asturien under oktoberrevolutionen. Förvisso var kommittéerna (råd, kommuner) även organ för olika proletära tendenser; politiskt bildade de en enda organisatorisk ram, samtidigt som olika filosofiska och politiska tendenser fortsatte att existera inom proletariatet. Att på ett konstgjort sätt försöka övervinna de olika historiska tendenserna inom proletariatet genom att bilda ett enat politiskt parti kommer inte att leda till arbetarklassens enhet. Tvärtom skulle det ge upphov till djupare politiska skiljaktigheter. Det skulle omedelbart bli uppenbart att de gamla motsättningarna finns kvar i ett konstgjort förenat parti, befintliga meningsskiljaktigheter skulle skärpas, just därför att hoppet om enhet hade grusats.

Arbetarklassens politiska enighet och skapandet av ett revolutionärt massparti är möjligt endast om den revolutionära strömningen inom arbetarklassen vinner över klassen genom ideologisk kamp, dvs. genom att medvetet avstå från våld, fördömande och terroristiska metoder, och på så sätt isolera representanterna för borgerliga och småborgerliga idéer inom arbetarklassen.

Men detta förutsätter en lång period av utveckling som i allmänhet kommer att innefatta den proletära diktaturens period, så det kommer inte att slutföras under det borgerliga styret. Å andra sidan är arbetarklassen fackliga enhet ett stort steg framåt, som kommer att hjälpa proletariatet att ta ledningen för de småborgerliga massorna och underlätta enhetsprocessen, under förutsättning att den baseras på en verklig arbetardemokrati.

Reträtten efter Oktober och den nya demokratiska eran

Alla revolutioner utvecklar den revolutionära klassen kampförmåga och klassmedvetenhet. Revolutioner är den viktigaste perioden i varje samhälles liv och vid daningen av en klass. Även i händelse av seger följs de av en viss trötthet bland de aktiva krafterna, en avmattning av deras utvecklingsrytm. Precis som individer inte kan förbli i ett tillstånd av extas för evigt, kan inte heller en revolutionär klass upprätthålla ett tillstånd av revolutionär spänning under en längre tid.

Så är det under alla revolutioner, och det är dubbelt eller tredubbelt sant för en besegrad revolution. Men en klass som kämpar slipper den interna upplösning som är en oundviklig konsekvens av ett nederlag utan strid. Den revolutionära temperaturen sjunker kraftigt, men inte till noll.

Denna sanningen visades efter nederlaget för revolutionen i Asturien i oktober. Nya demokratiska illusioner utvecklades bland de arbetande massorna. Oviedos heroiska kamp var inte glömd, inte heller försvann den från arbetarmassornas medvetande, men den trängdes tillbaka till en undermedveten nivå.

Med tiden återvann de misskrediterade liberala ledarna en framträdande plats, och mästarna i demokratiskt frasmakeri utnyttjade folkets olycka. De var de som drog nytta av de frön som såtts i oktober. Azañas och Martínez'⁸ korta regeringsinnehav berodde helt på det faktum att nyckelorganisationer som hade varit på den revolutionära sidan i oktober, hade blivit hejralacksledare för de liberala politikerna.

Den demokratiska tendensen i arbetarklassen, vilken inbegrep från Indalecio Prieto och González Peña till Largo Caballero och till Jesús Hernández, bar fram Azaña till den politiska makten. Han försökte sedan övertala arbetarna att avstå från både sina revolutionära socialistiska krav och sina klassintressen. Detta underordnande av proletariatet under den liberala bourgeoisins politiska hegemoni var och är folkfrontens väsen.

Massornas demokratiska illusioner nådde sin högsta punkt under februarivalen. Men dessa illusioner började samtidigt att förflyktigas. Femmånadersperioden mellan februarivalet och juli-revolutionen visade hur inpräntade oktoberrevolutionens lärdomar var, och hur tillfälliga de demokratiska illusionerna var.

Folkfrontens ledare hade hoppats att de revolutionära massorna efter valsegern skulle överge den politiska kampen och överlåta det politiska ledarskapet åt den liberala regeringen. Men raka motsatsen hände. De revolutionära massorna väntade inte på den amnesti som Folkfronten hade lovat, utan angrep fängelserna och befriade arbetarklassens politiska fångar. Massornas revolutionära uppsving överförde kommunstyrelserna till arbetarkommittéerna. Från februari till juli sköljde en mäktig strejkvåg över hela landet, de revolutionära bönderna började att sätta sig i besittning av latifundierna, medan Institutet för jordbruksreformer fortfarande undersökte omfattningen och arten av en jordreform. Revolutionen fördjupades och kastade sin skugga över hela landet.

Samtidigt som det revolutionära uppsvinget var tydligt i hela landet, visade den demokratiska regeringens politik Folkfrontens djupt reaktionära karaktär och bankrutten för de arbetarledare som hade uppmanat arbetarklassen att gå med i den. Den katolska kyrkans politiska, ekonomiska och kulturella makt kvarstod orörd, och ledningen för de väpnade styrkorna, särskilt armén, var anförtrödda åt reaktionära generaler, motståndare till republiken. Regionalt självstyre för de nationella minoriteterna genomfördes inte, och jordreformen var en eländig karikatyr av den sedan länge påkallade omfördelning av storgods.

Däremot visade Folkfrontsregeringen stor energi och listighet i sin attack mot det revolutionära proletariatet. I en kraftfull gest inställde Azaña kommunalvalet i maj, i ett försök att förhindra att massornas radikaliserings skulle omvandla kommunfullmäktige till bastioner för arbetarnas och böndernas motstånd mot Folkfrontsregeringens förrädiska politik.

När styrkeförhållandena mellan den demokratiska bourgeoisien och det revolutionära proletariatet ändrades till arbetarnas förmån, blev det allt tydligare, både för de folkliga massorna och för reaktionärerna, att republiken inte kunde överleva i en borgerligt demokratisk form i Spanien. Historien hade fört den liberala bourgeoisins och dess stalinistiska och reformistiska lakejers politik till en obotlig bankrutt, och bara ett blodigt inbördeskrig skulle kunna hindra de upproriska bönderna från att ta jorden i besittning. Ingenting mindre skulle kunna hindra de revolutionära arbetarna att göra slut på det privata ägandet av produktionsmedlen.

Dessa fakta tillhandahöll en plattform för den heliga alliansen mellan generaler, präster, finansiärer och industrimän. Konservativa republikaner, monarkistiska generaler, Gil Robles'

⁸ Diego Martínez Barrio (1883-1962), ledare för Republikanska Unionen, var en kort tid 1933 premiärminister i Spanien, och åter 1936, då han försökte förhandla med de revolterande generalerna.

CEDA och Primo de Riveras fascister kom fram till en överenskommelse. I slutet av juni och början av juli stod det klart att revolutionens stund var inne.

Den kontrarevolutionära resningen – Juli-revolutionens förspel

Den kontrarevolutionära upproret mot den demokratiska republiken visade omedelbart det verkliga inbördes förhållandet mellan klasskrafterna och deras politiska representanter. På kontrarevolutionens sida stod majoriteten av egendomsägare och avgörande delar av statsapparaten, framför allt majoriteten av armén. På andra sidan stod proletariatet, en stor majoritet av bönderna och medelklassen, speciellt i de områden där det fanns nationella minoriteter. Fångad mellan dessa antagonistiska sociala och politiska krafter stod en liten och obetydlig grupp livrädda liberaler som sökte en kompromiss, som under 24 timmar gjorde ett löjligt och reaktionärt försök att hindra proletariats beväpning.

De beväpnade proletariatet reste sig inte bara mot det militära upproret. Det reste sig för att förstöra det gamla systemet och den borgerliga staten och skapa en ny socialistisk samhällsordning. Det kontrarevolutionära upproret mot den borgerliga republiken förvandlades till en proletär socialistisk revolution. Det råder inget tvivel om att julirevolutionens första etapp skulle ha uppnått total separation av staten från det borgerliga samhället, om de socialistiska och kommunistiska partierna inte hade motsatt sig detta. Massornas underbara initiativ, de förvirrade men revolutionära och socialistiska åtgärder som vänsterflygeln i CNT och FAI genomförde med deras masstöd, och POUM:s politiska ledning som drev på för att uppnå socialism, räckte inte för att neutralisera den demokratiska reformismen och stalinismens motverkande krafter.

Juli-revolutionens motsättningar

Trots allt förstörde julirevolutionen omedelbart kyrkans makt, började genomföra den agrara revolutionen, och befria de förtryckta nationella minoriteterna. Revolutionskommittéerna uppstod genast och skapade beväpnade arbetarstyrkor – miliserna. Företagsråden och fackföreningarna tog genast kontrollen över produktionen. I byarna bildade bönderna kooperativ, och delar av skogs- och betesmarken överfördes till kommunerna.

Sådana åtgärder visade tydligt stödet för den politiska och sociala revolution som utvecklades i Spanien, och framför allt i Katalonien, den mest utvecklade regionen. Som vi redan har visat, var revolutionens klasskaraktär proletär, och det var proletariatet som löste den borgerligt demokratiska revolutionens problem (de agrara, nationella och religiösa frågorna) och samtidigt började kampen för socialism.

Nu utvecklades den socialistiska revolutionens demokratiska stadium. Den ryska revolutionen genomgick också denna fas (oktober 1917 till juli 1918), men under proletariats politiska herravälde. Oktober 1917 överförde den politiska makten till proletariatet och skapade en regering ledd av bolsjevikerna och deras allierade, vänsterflygeln av de agrara socialisterna eller vänstersocialistrevolutionärerna.

De kommittéer som för första gången hade uppstått under den asturiska revolutionen återuppstod i juli, men istället för att utvecklas till verkliga klassorganisationer för arbetarna och småbönderna, utvecklades de denna gång som en del av Folkfronten. Stalinisterna och reformisterna tömde dem på deras klassinnehåll, drog in borgerliga liberaler och omvandlade dem till rena kommunfullmäktige snarare än sovjetar eller kommuner som uteslöt den utsugande klassen.

Juli-revolutionen grep inte statsmakten, så den gamla statsapparaten krossades inte, utan reformerades. Regeringen Largo Caballero, som gjorde desperata försök att återuppliva parlamentet i sitt anspråk på att vara demokratisk, var ett tragikomiskt försök från stalinisternas

och reformisternas sida att under en proletär revolution upprätta en revolutionär småborgerlig diktatur, liknande det jakobinska konventet. När konventet under den franska revolutionen fördrev gironen och införde en terroristisk diktatur mot de feodala reaktionärerna, kunde den basera sig på stöd från bönderna som de hade givit jord. Jakobinernas diktatur var den mest revolutionära regering som var möjlig under en borgerlig revolutions sociala och ekonomiska villkor.

Mitt under en proletär revolution förmådde inte Largo Caballeros borgerliga regering att basera sig på de oberoende, beväpnade massorna. Tvärtom måste den bekämpa och förstöra de oberoende massaktionerna för att kunna framstå som en borgerligt demokratisk regering med en professionell armé som stod mot det revolutionära folket. I motsats till den reaktionära Largo Caballero-regeringen, representerade Generalitat-rådet i Katalonien en äkta, men förgänglig småborgerlig regim. Dess rådsmedlemmar var i själva verket inte ministrar, eftersom de var ansvariga inför vederbörande revolutionskommitté. Varje kommitté hade en majoritet av representanter från proletära organisationer, och en minoritet från det småborgerliga Esquerra. Generalitat-rådet var en blandning av en borgerlig regering och en dubbelmaktsorganisation.

Men en sådan kombination kan inte hålla. Antingen kommer de revolutionära krafterna att ta makten, vilket inte behöver betyda att det småborgerliga Esquerra utesluts helt, förutsatt att det inte motsätter sig den revolutionära regeringens program att omvandla kommuniststyrelserna till klassorganisationer, eller så kommer stalinisterna och deras allierade att skapa en borgerlig regering av Largo Caballeros typ. Tiden kommer att klargöra Esquerras roll i denna kamp: hittills har dess strategi utgjorts av en diskret återhållsamhet. I varje fall förstärker stalinisternas demokratiskt-reaktionära attityd tendensen bland småbourgeoisins massor att streta mot.

Regeringen Largo Caballero är däremot, trots sina arbetarrepresentanter, en alltigenom borgerlig organisation som försöker överleva under en proletär revolution. I motsats till rådet i Katalonien är dess ministrar oberoende, eftersom de inte står under de revolutionära arbetarorganisationernas kontroll. Tyvärr har revolutionära politiker utomlands inte lyckats förstå den grundläggande skillnaden mellan regeringen i Katalonien och den i Madrid, som de idealiserar som en revolutionär icke-borgerlig regering (se t ex den franska tidskriften *Que Faire?*, No. 24, s. 21).⁹

Den borgerliga Madrid-regeringen kan existera enbart därför att den tolereras av arbetarklassen som står under stalinistiskt och reformistiskt inflytande, och eftersom den tyvärr hittills har kunnat övertyga även CNT. Hur försiktig den än må vara, är regeringen Largo Caballero den svagaste regering som historien känner. När allt kommer omkring finns den bara för därför att massorna tror att den är en diplomatisk fasad som behövs för utländskt bruk. Den så kallade "regeringen" saknar egna repressiva styrkor, och till och med skuggan av verklig auktoritet.

Betyder detta att det kommer att uppstå en revolutionär arbetarregering, som överflyglar denna spöklika organisation? Vi kan inte vara säkra på att det kommer att bli en sådan snabb utveckling. Frågan om statsmakten blir alltmer en för revolutionens avgörande fråga, men den kommer inte att lösas isolerat. Revolutionerande händelser har skapat nya sociala och ekonomiska relationer som inte kan utvecklas inom ramen för den borgerliga staten. Dessutom är det ingen tillfällighet att konturerna av egendomsförhållandena trots de omvälvande förändringarna produktionsförhållandena, fortfarande är oklara. Privat ägande av produktions-

⁹ Om *Que Faire?*-gruppen, se artikeln [Hans Schanfrank: Kurt Landau](#).

medlen kommer att avskaffas, men viljan att upprätta socialism är ännu inte en realitet i fabrikena.

Den följande utvecklingen av revolutionen, dess konsolidering, dvs den slutliga lösningen av både de socialistiska och de demokratiska uppgifterna – kort sagt övergången från den socialistiska revolutionens demokratiska fas till dess socialistiska fas – är enbart möjlig om proletariatet griper och konsoliderar statsmakten. Och detta måste bygga på den bredaste arbetardemokrati.

Det finns ingen större fara för en revolution än en lång period av stagnation medan proletariatet, som hålls tillbaka av sina ledare, avstår från att gripa statsmakten. Det gäller att smida medan järnet är varmt. En revolution kan segra endast om det högsta tillståndet av revolutionär energi griper hela proletariatet. Under en stagnationsperiod återfaller allt fler arbetare från ett tillstånd av aktivitet till ett av passiv förväntan. De fasta länkarna mellan det proletära avantgardet och massorna försvagas.

Massornas självförtroende kan ändras. Revolutionär energi måste smidas i kamp. Ju längre stagnationsperiod, desto starkare blir den gamla statsapparaten. Detta kommer att förstärkas av nya krafter som med våld kommer att försöka återta kontrollen över massorna, när dessa slår till reträtt från segern, som under revolutionens dagar verkade vara inom räckhåll.

Styrkeförhållandena under julirevolutionen

Under 1918 års tyska revolution kunde det borgerliga samhället finna stöd från demokratiska tendenser inom proletariatet, såsom den reaktionära socialdemokratin, och indirekt från medelklassens reformistiska USPD. Denna allians blev snabbt starkare än de revolutionära krafterna som leddes av spartakisterna och de Revolutionära förtroendemännen. I den spanska revolutionen är uppdelningen liknande, men styrkeförhållandena är väldigt annorlunda. Socialistpartiet, särskilt Prieto-gruppen, är lika besatt av behovet av borgerlig demokrati som den tyska socialdemokratin var 1918. Det faktum att massorna i det socialistpartiet kastade sig in i kampen för socialismen förändrar inte detta. När det gäller kommunistpartiet, bär dess politik en chockerande likhet med USPD:s vacklande och motsägelsefulla attityd.

Förvisso finns också viktiga skillnader. De centristiska, socialdemokratiska och pacifistiska USPD-ledarna hade inget riktigt klart perspektiv för proletariatets uppgifter under revolutionen. Inte heller hade de brutit med sitt reformistiska teoretiska arv. Stalinisterna i den spanska revolutionen är helt annorlunda. Deras demokratiska och pacifistiska övertygelser är inte äkta, utan är importerade från Moskva. Dessa stalinistiska "bolsjeviker" tror att det bästa sättet att försvara Sovjetunionen är att så exakt som möjligt kopiera de västerländska borgerliga demokratierna yttre former. Detta är den främsta orsaken till den till synes demokratiska karaktären hos den nya sovjetiska konstitutionen, som egentligen bara är en obegränsad stalinistisk diktatur över bolsjevikpartiet och proletariatet i ny förpackning, och en allsmäktig politisk fraktions fullständiga bemäktigande av den politiska makten.

Stalinismen försöker med våld hålla den spanska proletära revolutionen inom den demokratiska republikens ramar, så att de västerländska borgerliga demokratierna inte ska bli uppskrämda. De objektiva konsekvenserna av denna demokratiska manöver är lika reaktionära som de tyska oavhängigas småborgerliga politik 1918-19.

Under den tyska revolutionen dominerade SPD:s och USPD:s demokratiska block, inte bara bland den överväldigande majoriteten av arbetarna, utan även i mindre utsträckning i de viktigaste fabrikena. De Revolutionära förtroendemännen, som tillsammans med Spartakusförbundet förkroppsligade det revolutionära socialistiska proletariatet, flyttade sig närmare USPD och hamnade delvis under dess ideologiska inflytande. Spartakistgruppen var den enda konsekvent revolutionära kraften. Den tyska revolutionens tragedi var att dess väldiga

hastighet (de viktigaste besluten togs mellan 9 november och mitten av januari 1919) gjorde det omöjligt för spartakisterna att vinna över de Revolutionära förtroendemännen och vänstern i USPD. Händelserna förändrades snabbare än de kämpande massornas medvetande.

Spartakusförbundet, som fram till slutet av 1918 hade varit allierat med USPD, bröt sig under årets sista dagar loss och bildade KPD, och förlorade därmed möjligheten att direkt påverka och ändra USPD-medlemmarnas medvetande. Det unga och isolerade KPD besegrades i januari. Styrkeförhållandena mellan de revolutionära och demokratiska lägren i den spanska revolutionen är dock mycket annorlunda än de var i Tyskland 1918.

Den demokratiska alliansen mellan Prieto, Hernández och Díaz är fruktansvärt svag i jämförelse med alliansen mellan SPD och USPD i den tyska revolutionen. Anledningen till den demokratiska alliansens svaghet är att erfarenheterna från april 1931 till juli 1936 har medfört att massorna har mycket få demokratiska illusioner, medan dessa illusioner var enorma i Tyskland 1918. Samma orsaker som förklarar den demokratiska alliansens svaghet (försvinnandet av demokratiska illusioner) har frambringat revolutionära socialistiska krafter som är mycket starkare än de i Tyskland 1918.

Det är sant att CNT och FAI fortfarande utvecklas och det är också sant att denna utveckling kommer att hämmas av stalinisternas undergivenhet inför den borgerliga demokratin. Den kraftiga vänsterflygeln CNT och FAI, vars brister kräver en saklig och vänlig diskussion, har ingen tilltro till den borgerliga demokratin, till parollen om nationell solidaritet, till klassarbete, eller revolution ovanifrån, och är en revolutionär kraft av största historiska betydelse. Den spanska revolutionens öde kommer att vara avhängigt FAI:s och CNT:s förståelse för behovet av en proletär revolution, och deras motstånd mot stalinismens reaktionära inflytande, som inte helt har lyckats i sina försök att knyta dem till den borgerliga demokratin. POUM har till uppgift att omgruppera de revolutionära krafterna på grundval av ett socialistiskt program, precis som Spartakusförbundet hade i Tyskland.

Det revolutionära krigets klasskaraktär – Demokratisk eller socialistisk?

Den spanska arbetarklassen revolutionära styrkor måste samla sig till kamp för socialismen. Alla de demokratiska krafternas ansträngningar inriktas på att stärka den demokratiska republiken, som hotas av kriget. De kräver "en stark regering" som är fri från obekvämt arbetarkontroll pga "den militära segerns behov", de är för att avpolitiserat militären, och vill återinföra arméofficerarnas befogenheter och återuppbygga polisen. De – från liberaler till anarkister – vägrar att ta itu med frågan om industriproduktion på ett revolutionärt sätt, och manar till nationens enhet. Ingenting kan vara mer reaktionärt än en sådan föreställning om "krigets behov".

Kriget är politikens fortsättning med andra medel, och har liksom all politik en specifik klasskaraktär, och det är enbart inom dessa ramar som den härskande klassen måste utkämpa ett krig.

I t ex Frankrike var den uppåtgående borgarklassen mest framstående krig borgerligt nationella strider som proklamerade en revolutionärt nationell ideologi. Under konventets krig var det småbourgeoisins, arbetarnas och böndernas klasskamp mot girondens storbourgeois, som gav en revolutionär impuls åt kriget mot de feodala krafterna.

Den dekadenta bourgeoisin, som i vår tid är inte bedriver krig för nationell frigörelse utan för imperialistisk plundring, kan inte stödja sig på massornas spontana initiativ, och förmår heller inte att utlösa dess styrka. För att kunna genomföra imperialistiska krig mot sina egna folks grundläggande intressen, måste både de demokratiska staterna och de imperialistiska monarkierna införa en militärdiktatur hemma, avpolitiserat armén, förbjuda strejker och stärka den nationella likriktningen genom censur och den politiska polisen.

Den spanska demokratins reaktionära perspektiv, från Azaña till José Díaz, består av en militärdiktatur över en demokratisk republik, liknande den som styrde Frankrike under 1914-1918. Om proletariatet låter sig övertalas att genomföra kampen mot kontrarevolutionen som ett borgerligt krig under en "demokratisk" militärdiktatur, kommer en ny borgerligt reaktionär apparat att uppstå under kriget, och denna kommer i händelse av seger att vända sina vapen mot det revolutionära proletariatet. Den desillusion och besvikelse hos massorna som skulle följa en sådan seger skulle ligga till grund för framväxten av fascism, som skulle stärkas av massornas besvikelse och de "demokratiska" krafternas oförmåga att dra till sig ett masstöd.

Men en seger över kontrarevolutionen under politisk ledning av en militär byråkrati och en demokratisk administration är mycket osannolik. Milisens totala brist på moderna vapen under krigets tre första månader övertygade även proletariatet om den falska och skadliga tron på att moderna vapen var allt som krävdes för att garantera seger över kontrarevolutionen.

Förvisso kan inga krig, oavsett dess klasskaraktär, vinnas utan vapen. Men revolutionen kommer inte att besegra kontrarevolutionen på grund av sin överlägsna militära teknik. Om detta kan det inte råda någon som helst tvivel. Imperialismen är så kraftfull, och den proletära revolutionen är ett så stort hot mot dess herravälde, att kontrarevolutionen alltid kommer att kunna räkna med överlägsen tillgång till vapen. Om framgång i ett sådant krig berodde främst på den militära tekniken, då skulle nederlaget vara snabbt och oundvikligt. Militär teknik är en nödvändig, men inte avgörande faktor i kriget. Moderna vapen används av levande människor, vars vilja att segra är beroende av deras moral. Ju längre kriget varar, och ju mer dess motbjudande aspekter ökar, desto mer kommer moralen att bestämmas av övertygelsen om att saken är rättvis. Soldatlön och äventyrsanda är otillräckliga för att fortsätta ett långt och blodigt krig. Kämparnas hjältemod och fanatism bestäms av deras idéer, inte bara genom soldatlönen. Revolutionen kommer att besegra kontrarevolutionen först när den proletära soldaten identifierar sig med den socialistiska arbetaren, som har skapat en ny social ordning, och när bondesoldaten identifierar sig med den fria bonden som har tagit bossarnas jord.

För att vinna kriget krävs en revolutionär armé, där soldaterna väljer och kontrollerar sina officerare, och förblir fast knutna till arbetarnas revolution. Det är också nödvändigt med ett obegränsat hjältemod bakom fronten, som uthärdar en förkrossande börda av slit, hunger, bombningar och sjukdom genom den djupa övertygelsen att man kämpar för en rättvis sak. Bara dårar kan tro att arbetarnas heroism i fabriken kan väckas av förväntningen att efter segern få arbeta för utsugarna under señor Azañas ärorika styre. Krig och revolution är inte två separata företeelser, utan olika aspekter av samma process.

Kontrarevolutionen startade kriget för att förhindra en proletär revolution. Dess misslyckande framkallade ett uppror. Följaktligen har kriget ändrat karaktär efter julidagarna. Det som började som reaktionens krig mot den borgerliga republiken, som innehöll frön till en socialistisk revolution, har blivit till ett den feodala kapitalismens krig. Detta krig stöds nu av världskapitalismen, antingen direkt genom de fascistiska staternas intervention, eller indirekt och i hemlighet genom icke-intervention, eftersom den senare utgör en blockad mot den proletära revolutionen.

Den revolutionära spanska republikens kamp kommer att gå förlorad i ett borgerligt demokratisk krig. Bourgeoisin i väst agerar inte på grundval av ideologi, utan i den imperialistiska plundringens intresse. För att vinna ett sådant krig måste det militära ledarskapet förstöra den enda kraft som kan föra till seger – proletariatets revolutionära socialistiska energi. En militär seger över den feodala kapitalismen kan endast uppnås genom ett socialistiskt klasskrig.

Men för att kriget ska ta den formen, är det nödvändigt att riva ned de borgerligt demokratiska institutioner som fortfarande motsätter sig den socialistiska revolutionen. Inom proletariatet drabbar två linjer, två program, två principer, oförsonligt samman: den demokratiska linjen

med den demokratiska bourgeoisins militära diktatur, företrädd av reformismen och stalinismen, som överger den socialistiska revolutionen i namn av ett krig för demokratin, och den socialistiska linjen som stöds av anarkistiska och revolutionära krafterna.

Tyvärr har många anarkister vacklat i denna fråga, å ena sidan påverkade av trycket från demokratin, och å den andra av POUM:s program för arbetarmakt. Oavsett vilken organisation han tillhör, måste varje seriös arbetare välja mellan dessa två program. Om anarkisterna vill uppnå vad deras bästa män slogs och dog för, då kommer de att tvingas kämpa mot den demokratiska tendensen inom sina egna led.

Kommunistiska arbetare, och även några av deras ledare, som i dag tvekar och ryggar tillbaka inför deras brytning med den proletära revolutionen (att det finns sådana människor är ingen hemlighet) måste bestämma sig. Kanske minns de att den ungerska revolutionen 1919 var tvungen att föra en desperat kamp mot tjecker och rumäner. Kommer de också ihåg att de ungerska kommunisterna trots allt försökte leda och inte undertrycka arbetarnas revolution? De fel som de gjorde var i motsatt riktning – de försummade att dela ut jorden till bönderna, inte för att undvika en konflikt med godsägarna och jordbruksbankerna, utan för att skapa stora socialistiska företag.

Trots deras hjältemod, besegrades de ungerska kommunisterna därför att de misslyckades med att vinna böndernas stöd för den socialistiska revolutionen, och därför att de genom att förena sig med reformisterna i ett enda parti tvingades bekämpa reformismen inom detta parti. Äkta revolutionärer (inklusive de revolutionära socialistiska elementen inom det socialdemokratiska partiet) som finns kvar i samma parti som de reaktionära krafter som vill omvandla den revolutionära kampen till ett borgerligt demokratisk krig, kommer att dela det historiska ansvaret för stalinismens och reformismens reaktionära politik.

Naturligtvis kommer den tid när stalinisterna kommer att försöka krossa de revolutionära socialistiska krafterna för att föra ett borgerligt krig. Varje klassmedveten revolutionär arbetare måste då välja mellan socialismen och de krafter som kan uppnå sina reaktionära mål endast genom att krossa de revolutionära arbetarnas förtrupp. Det är ingen hemlighet att tonen i en del polemik mot *La Batalla* och i de stalinistiska affischerna i Madrid som påstår att POUM är "Molas femte kolonn" tyder på en systematisk förberedelse för en våldsam kamp mot det revolutionära avantgardet.

Vad är proletariatets diktatur?

För verkliga revolutionärer räcker det inte med bryta sig loss från demokratiska-reaktionära idéer för att säkerställa den proletära revolutionens slutliga seger i Spanien. De måste göra sig av med många djupt rotade, omhuldade föreställningar, som de felaktigt anser tillhöra marxismens grunder, men som i själva verket är ytliga generaliseringar som härletts ur händelser som är specifika för den ryska revolutionen. En sådan tro är att den proletära diktaturen måste utövas av ett enda parti – det kommunistiska partiet. Faktum är att både formen och innehållet i proletariatets diktatur bestäms av helt andra lagar. Engels förord till Marx' *Inbördeskriget i Frankrike*¹⁰ visar att Pariskommunen 1871 var just en proletär diktatur. Men det mest slående var att det leddes av en rad olika revolutionära styrkor – proudhonister, blanquister etc.

Både Marx, i sitt brev till Kugelmann¹¹, och Lenin, i sin teoretiska mästerverk, *Staten och revolutionen*¹², har visat att den proletära diktaturen för det första består av att bryta ner den gamla borgerliga statsapparaten, för det andra att skapa en ny revolutionär makt som avskaffar den statliga byråkratin, och gapet mellan den verkställande och den lagstiftande

¹⁰ F. Engels, Inledning till [Pariskommunen](#) [på marxists.org:]

¹¹ K. Marx, [Från Marx till L. Kugelmann](#). London den 12 april 1871 [på marxists.org:]

¹² [Stat och revolution](#) [på marxistarkiv.se]

makten. Arbetarklassen kommer att regera sig själv genom sina egna revolutionära organisationer (sovjeter eller kommuner). Eftersom, enligt Marx, Engels och Lenin, proletariats diktatur är revolutionärt, tillhör arbetarklassen och är socialistiskt, så är det den mest utvecklade formen av arbetardemokrati.

Även när kapitalistiska och feodala kontrarevolutionärer slutligen krossats av en proletär seger i ett inbördeskrig kommer arbetarnas diktatur att behöva tillgripa våldsmetoder. Behovet av att upprätthålla en våldsmakt för att undertrycka den besegrade fienden försvinner först efter en lång övergångsperiod från en kapitalistisk till en socialistisk ekonomi, under vilken de sociala, kulturella och politiska faktorer som kan stödja en kapitalistisk kontrarevolution kommer att kvarstå. Först efter en lång period av utveckling till ett fullständigt socialistiskt produktionssätt kommer de borgerliga sociala relationerna att undanträngas. I den mån behovet av sådana förtryck försvinner, kommer staten att ersättas av ett fritt socialistiskt samhälle.

Självfallet kan inte ett sådant samhälle utvecklas så länge den socialistiska ekonomin i ett enda land, såsom Spanien, är kopplat till den kapitalistiska världsmarknaden. En proletär revolution i Spanien kan inte överleva hur länge som helst om det ställs inför ett kontrarevolutionärt Europa. Hitlers och Mussolinis intervention i inbördeskriget, och Frankrikes och Englands sabotage, är tydliga bevis på det.

Arbetarnas revolutionära makt i Ryssland skapades av en koalition av två krafter, bolsjevikerna och socialistrevolutionärernas vänster. Andra partier, exempelvis mensjevikerna, som inte var del av den revolutionära regeringen, fanns emellertid kvar i sovjeterna. Vi saknar här plats för att studera den process som ledde till att bolsjevikerna blev kvar som det enda partiet i sovjeterna. Det skulle ta oss för långt från vårt tema att förklara hur proletariats diktatur i Ryssland, trots Marx' och Engels' teorier och bolsjevik-leninisternas förbittrade motstånd, inte ledde till en kommun-stat, utan i skapandet av en ny byråkrati. Vi har ännu mindre utrymme för att här beskriva hur de stalinistiska "bolsjevikerna", i stället för att gå mot en socialistisk demokrati, tog makten från proletariatet. Den stalinistiska mekanismen består i att tillämpa klasskampens metoder, inte mot bourgeoisin, utan mot arbetarklassen själv, särskilt dess förtrupp. Således urartade arbetarmakten till den stalinistiska klickens terroristiska diktatur.

Under den borgerliga demokratin har arbetarna ibland tvingats ge upp terräng till borgerliga och feodala element (den nya parlamentariska högern). Den ryska revolutionens reträtt har skett i uppenbar och växande kontrast till de förändringar i de ekonomiska förhållanden som har ägt rum under det senaste decenniet. Vem kan tvivla på att det under denna enorma industriella utveckling, då jordbruket kollektiviserades, skapats nya sociala förhållanden som kräver en djupgående politisk reform av den sovjetiska staten?

Det nya unga sovjetiska proletariatet, som har skapats på grundval av en enorm ekonomisk tillväxt, och samlats i jättelika nya industriella centra, kommer inte att tolerera den okontrollerade byråkratiska diktaturens tvångströja. Den ekonomiska utvecklingen och utvecklingen av starka kulturella krafter inom proletariatet, kräver en ny epok av arbetardemokrati. Det skulle innebära demokrati inte bara inom det styrande partiet, utan även i fabriken och i arbetarorganisationerna. Framför allt skulle det innebära fackföreningarnas fullständiga oberoende från statsapparaten, och frihet för alla arbetarklassens tendenser som erkänner den sovjetiska diktaturen och arbetar för att reformera det sovjetiska samhället. När det gäller fackföreningarna, behöver vi bara peka på Lenins uttalande som gjordes under fackföreningsdebatten 1920, då de första symptomen på en byråkratisk statsapparat visat sig, om att arbetarnas fackliga kamp var den huvudsakliga hävstången för utvecklingen av socialistiska sovjetmakten:

Vår nuvarande stat är sådan att det mangrant organiserade proletariatet måste försvara sig, och vi måste utnyttja dessa arbetarorganisationer till att försvara arbetarna mot deras egen stat och få dem att försvara vår stat.¹³

Men arbetardemokratien kan inte begränsas till frihet för fackföreningarna. Det måste bli en sovjetdemokrati. Arbetarmaktens organ måste återupplivas, och detta är möjligt endast genom en fri politiska kamp mellan alla tendenser inom det sovjetiska proletariatet som accepterar sovjetmakten och behovet av att reformera det sovjetiska samhället. Behöver vi fler bevis på att sådana krav, trots att de beskrivs som "fascistiska" av stalinisterna, är nödvändiga för utvecklingen i Sovjetunionen, och för den ryska revolutionens slutliga seger? Är det fortfarande nödvändigt att förkunna att dessa är krav från revolutionärer, Sovjetunionens sanna vänner, som var, är och kommer att förbli helt för sovjetmakten?

Det är mycket viktigt att det i den spanska proletära revolutionen finns en klar förståelse för att proletariatets diktatur måste kombinera största möjliga demokrati inom den revolutionära klassen med ett våldsamt undertryckande av klassfienden. I Spanien kommer proletariatets diktatur att bildas av alla de arbetarorganisationer som förklarar sig vara socialistiska och kämpar för den revolutionära omvandling av staten.

Den spanska revolutionens internationella betydelse och behovet av ett nytt internationellt förbund av Zimmerwald-typ

Endast en revolutionär arbetarmakt, baserad på enheten mellan alla proletära socialistiska krafter kan vinna revolutionen och konsolidera arbetarmakten. Revolutionens seger och konsolidering över kontrarevolutionen är möjlig endast om det internationella proletariatet ger stöd och aktiv solidaritet. Vi vet och vi säger det öppet – om vi har slagit tillbaka kontrarevolutionens angrepp på Madrid så måste vi tacka, inte bara stadens heroiska proletariat och milisen, utan också det ryska, franska, tyska och världsproletariatet.

Ska vi lyckönska Azañas folkfrontsregering för Blums och Stalins neutralitetspolitik, vilken gjorde det möjligt för kontrarevolutionens moderna arméer, som ställdes mot en dåligt beväpnad milis, att rycka fram till Madrids portar? Stalin förblev neutral i nästan tre månader, tills en kombination av påtryckningar från de ryska massorna och insikten om vilken fara en seger för Hitler i Spanien skulle innebära för Sovjetunionen, tvingade honom att överge sin neutralitetspolitik. Vi har stalinismens demokratiska politik att tacka för det faktum att det spanska proletariatets revolutionära krig är hotat av de demokratiska-reaktionära krafterna.

Av denna anledning får de krafter i den spanska revolutionen som strävar efter arbetarmakt inte förlora ett ögonblick att bilda en stark allians med alla de sektorer av det internationella proletariatet som kämpar för den socialistiska revolutionens seger. Målet bör inte begränsas till solidaritetsåtgärder, utan måste innebära att kämpa för arbetarnas revolution i det egna landet.

Behöver vi en ny International? För tillfället kan vi knappast tala om det. En internationell allians och ett världsparti är inte samma sak. En kämpande internationell allians är möjligt på grundval av några principer som bör kunna accepteras av alla genuina revolutionära proletära aktivister, trots deras olika idéer, förhoppningar, sekteristisk agg och hätskhet. Ett internationellt parti behöver emellertid ett program och en kader som är genomsyrad av detta programs anda, dvs det förutsätter en rekonstruktion av den internationella proletära förtruppen.

¹³ V.I. Lenin, "Om fackföreningarna, om den nuvarande situationen och om kamrat Trotskijs misstag", *Valda verk i 10 band*, bd. 10, s 191. [på marxistarkivet: [Om fackföreningarna, om den nuvarande situationen...](#)]

Frånvaron av såväl ett revolutionärt program som en revolutionär kader är ingen tillfällighet. Det visar att de historiska förutsättningarna för bildandet av en ny international ännu inte existerar. Under sådana förhållanden, då det nya revolutionära proletära avantgardet ännu inte har börjat ta form under en segerrik revolution, så skulle en ny international stå halvvägs mellan Londonbyrån och den sekteristiska Fjärde Internationalen. Vi kan tillägga att grundandet av en ny international skulle avskräcka de revolutionära anarkistiska massorna från att delta i en omgruppering. En sådan omgruppering kommer att vara möjligt endast på det sätt som de i allmänhet brukar ske – i en rörelse liknande Zimmerwald.

En omgrupperingsprocess inom världsproletariatet kan påbörjas först nu, under den spanska revolutionen, som kommer att medföra djupgående förändringar av den proletära världsrörelsens mentalitet om revolutionen segrar och planterar sin flagga på den iberiska halvön.

Vi kan inte förutsäga vilka konsekvenser en sådan utveckling skulle få för Tredje internationalen. Vi förväntar oss inte, och vi har aldrig förväntat att stalinismen skall upphöra att vara en reaktionär småborgerlig strömning inom den proletära diktaturen i Sovjetunionen och Tredje Internationalen. Men det är säkerligen inte oundvikligt att dess grepp om massan av kommunister och deras organisationer – ett resultat av 10 års nederlag för världsrevolutionen (1923-1933) – skulle överleva en seger för den proletära revolutionen i Spanien.

Ingen kan förutsäga om en revolutionär seger i Europa skulle medföra en sådant oemotståndligt och kraftfullt återuppvaknande av proletariatet i Sovjetunionen att det skulle krossa den stalinistiska byråkratin. Det skulle säkerligen leda till ett uppsving för den kommunistiska rörelsen. Följaktligen skulle en ny international vid denna tidpunkt vara ett misstag som bär stora problem i sitt sköte.

Som har sagts upprepade gånger, vad vi har behövt sedan 1933 är ett nytt revolutionärt centrum, ett nytt slags Zimmerwald. Det har varit nödvändigt alltsedan den tyska katastrofen 1933, och den spanska julirevolutionen gör det möjligt. Under denna revolution, som utan tvekan har påverkat den internationella arbetarklassen starkt, håller de revolutionära krafterna som kan bilda den nya Zimmerwald på att formeras och utvecklas. Grunden för alliansen kan inte proklamerats på ett konstgjort sätt, utan kommer växa fram genom de problem som revolutionärer konfronteras med i den internationella kampen och den spanska revolutionen. Det finns tre viktiga frågor:

1. Revolutionär kamp mot fascismen. Mot en allians med den liberala bourgeoisin. Mot folkfronten och dess regering. För den proletära revolutionen. För revolutionär arbetarmakt (proletariatets diktatur).
2. Ned med imperialistiska krig, för omvandling av imperialistiska krig till inbördeskrig i varje kapitalistiskt land, även där en imperialistisk stat är allierad med en revolutionär stat.
3. Försvar av den proletära diktaturen i Sovjetunionen, kamp för proletär diktatur i Spanien, revolutionärt arbetardemokrati i både den ryska sovjetrepubliken och i den framtida spanska sovjetrepubliken, lika politiska rättigheter för alla som stödjer den revolutionära makten i Sovjetunionen, och för de som är emot reformismen och stalinismen i den framtida spanska sovjetrepubliken.

Vi vet att detta program kommer att framstå som alltför brett för vissa och för smalt för andra. Det framstår för oss som det enda möjliga programmet för den nödvändiga proletära omgrupperingen. Det är tillräckligt brett för att inkludera alla revolutionära socialistiska, kommunistiska och anarkistiska riktningar. Poängen är inte om ett program är brett eller smalt, utan att se till att det inte endast förblir tomma fraser, som antas av kongresser och församlingar och ignoreras i den dagliga praktiken.

Den spanska revolutionen representerar en ny fas i vår epok av krig och revolutioner. Ur den växer det upp ett nytt hopp som inspirerat arbetarna i de mest avlägsna spanska byar och i alla världens länder. Den lär arbetarna vad den borgerliga demokratin är, och pekar ut vägen framåt. Den har nått ända fram till fängelsedörrarna i de fascistiska länderna, och förkunnade att den internationella revolutionen åter har höjt sitt huvud. De spanska revolutionärerna måste besinna det stora historiska ansvar som de bär. Det internationella proletariatet måste inse att aktiv solidaritet och kamp mot det egna landets bourgeoisi i hög grad avgör den spanska revolutionens öde.

Översättning: Martin Fahlgren